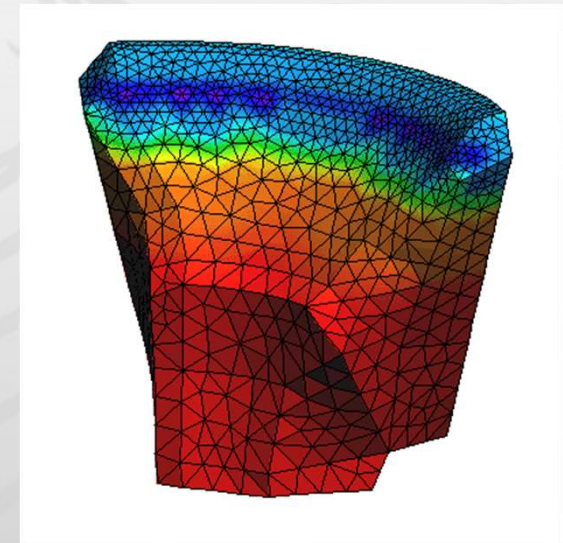
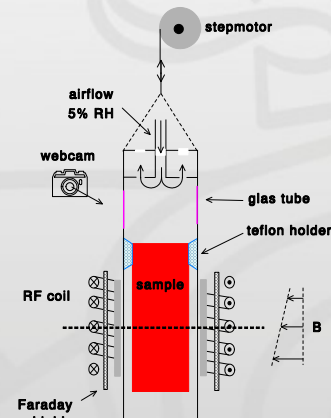
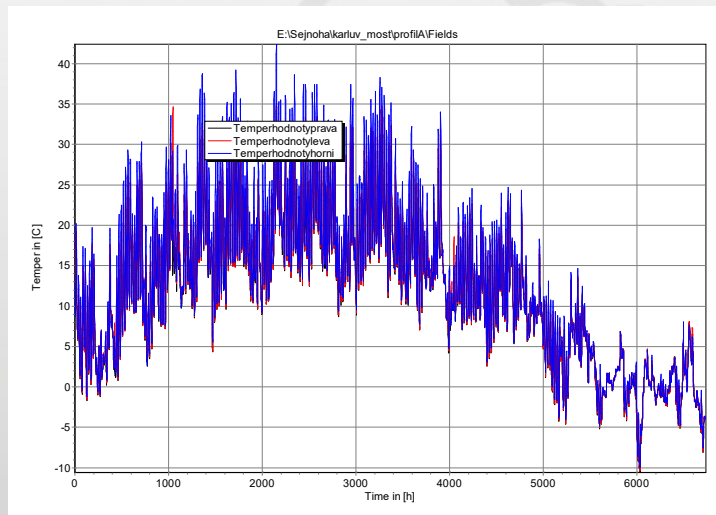

Vliv prostředí na stavební materiály

2P + 2C

Materiálové parametry

Vliv prostředí na stavební materiály

4. Přednáška – Materiálové parametry

Základní vl.- hustota matrice, objemová hmotnost, otevřená pórovitost, porozimetrická křivka

Tepelné vl. - měrná tepelná kapacita, objemová tepelná kapacita, součinitel tepelné vodivosti

Vlhkostní vl. - absorpční koeficient, sorpční izoterma, retenční křivka, faktor difúzního odporu vodní páry, součinitel vlhkostní vodivosti

Chemické vl. – vazební izoterma, součinitel difúze solí

Mechanické vl. - pevnost v tlaku, pevnost v tahu za ohybu, modul pružnosti v tahu za ohybu a další charakteristiky

Elektrické vl. – měrná elektrická vodivost, měrný elektrický odpor

Vliv prostředí na stavební materiály

4. Přednáška – Materiálové parametry

Základní vl.- hustota matrice, objemová hmotnost, otevřená pórovitost, porozimetrická křivka

Pórovitost nedává ucelenou informaci o porézní struktuře materiálu -> proto se používají různé metody pro stanovení objemového zastoupení pórů o dané velikosti.

- **rtuťová porozimetrie** – standardní stanovení množství pórů v materiálech
- **plynová porozimetrie** – např. hélium, dusík. Stanovení množství velmi malých pórů – navazuje zleva na křivku ze rtuťové porozimetrie
- **optická porozimetrie** – Stanovení množství velkých pórů – navazuje zprava na křivku ze rtuťové porozimetrie

Výstup – několik typů křivek

- kumulativní křivka
- distribuční křivka
- frekvenční křivka

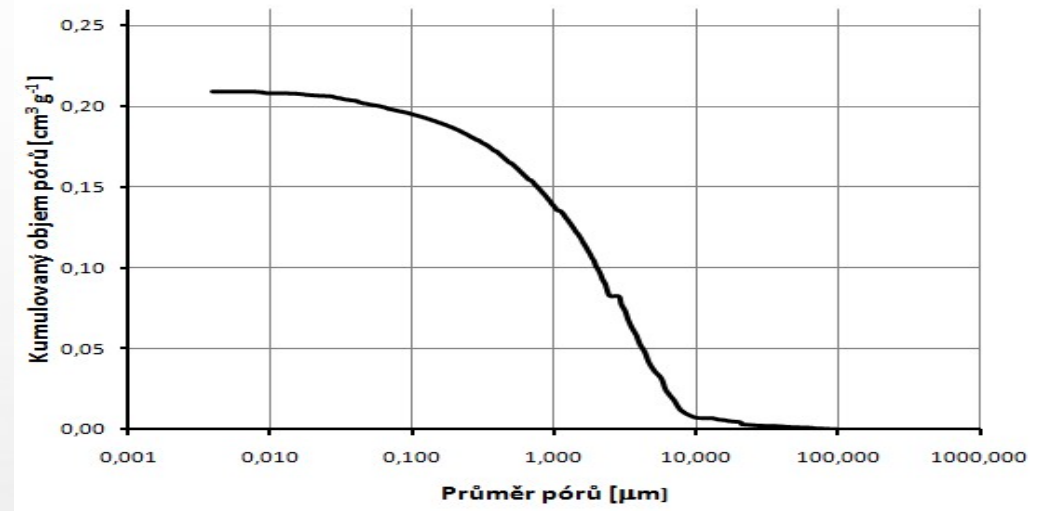

Vliv prostředí na stavební materiály

4. Přednáška – Materiálové parametry

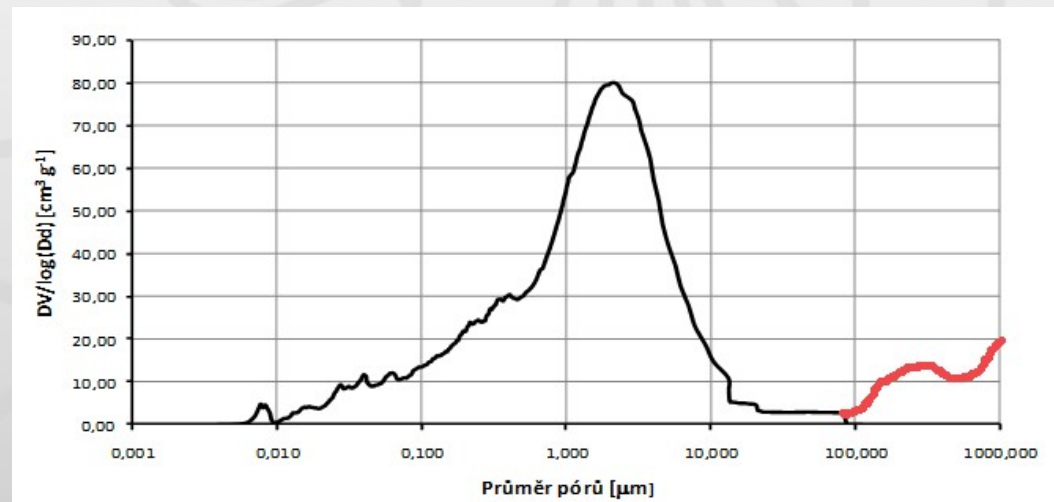
Cihla

Kumulativní křivka

Distribuční křivka

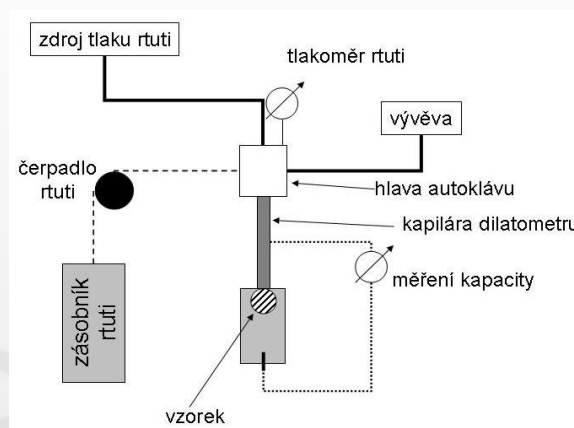
- rtuťová porozimetrie
- plynová por.
- optická por.

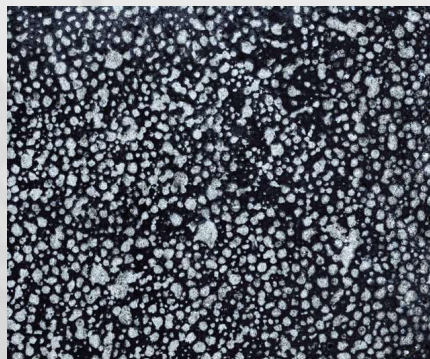

Vliv prostředí na stavební materiály 4. Přednáška – Materiálové parametry

Základní vl.- hustota matrice, objemová hmotnost, otevřená pórovitost,
porozimetrická křivka

Schéma rtuťového porozimetru

Pórobeton P4-500

Rtuťový porozimetr Pascal

Vliv prostředí na stavební materiály

4. Přednáška – Materiálové parametry

Vlhkostní vlastnosti - sorpční izoterma, retenční křivka, faktor difúzního odporu vodní páry, absorpční koeficient, součinitel vlhkostní vodivosti

Vlhkost – transport vodní páry vs vody (kapalná vlhkost)

Způsob vyjádření obsahu vlhkosti v materiálu

u [kg/kg] – hmotnostní vlhkost

w [m³/m³] – objemová vlhkost

[kg/m³] – vyjádření w_{sat} , w_{cap}

Vliv prostředí na stavební materiály

4. Přednáška – Materiálové parametry

Vodní pára

Ve vzduchu obsažená vodní pára samovolně difunduje do míst s nižším parciálním tlakem až do vyrovnání parciálních tlaků

Hmotnostní tok vodní páry je úměrný gradientu parciálního tlaku.

$$J = -\delta \cdot \text{grad} p$$

Konstanta úměrnosti – **součinitel difúzní vodivosti** – schopnost látky propouštět vodní páru difúzí.

ABSOLUTNÍ x RELATIVNÍ VLHKOST

Absolutní vlhkost – hmotnost vodní páry [g] v 1 m³ vzduchu.

$$\Phi = \frac{m}{V} [g \cdot m^{-3}]$$

Relativní vlhkost –
$$\varphi = \frac{\Phi}{\Phi_{\max}} \cdot 100[\%]$$

poměr absolutní vlhkosti vzduchu a absolutní vlhkosti vzduchu, který by byl při téže teplotě plně nasycen vodními parami. Relativní vlhkost vzduchu udává míru nasycení vodních par.

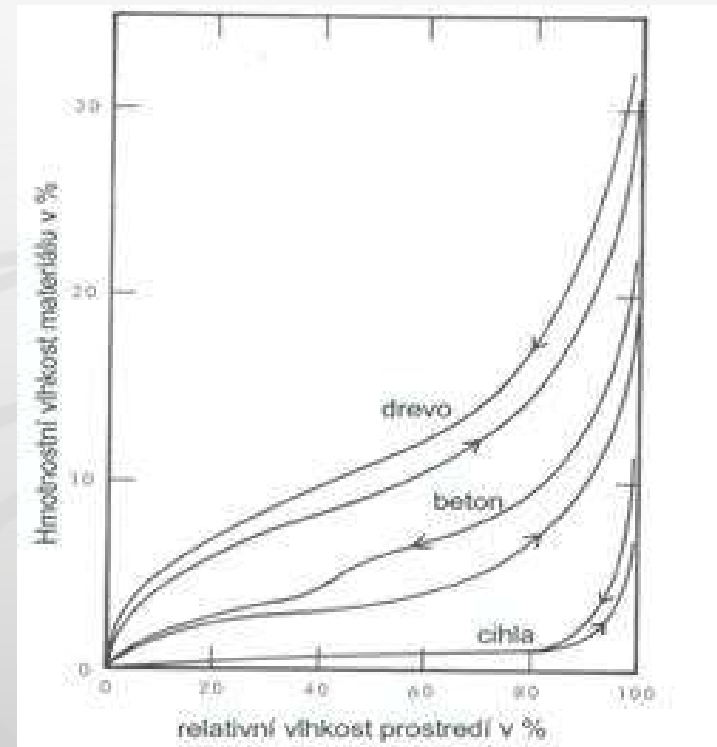
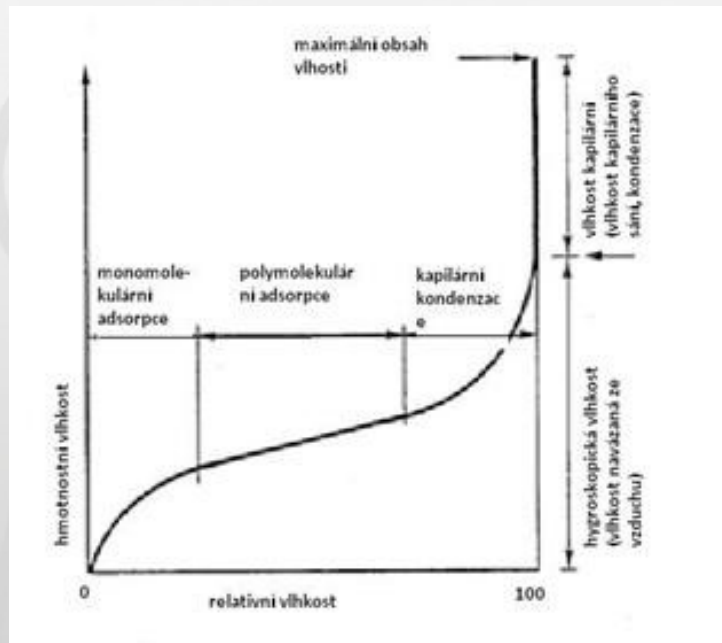
Vliv prostředí na stavební materiály

4. Přednáška – Materiálové parametry

Vodní pára - SORPČNÍ IZOTERMA

-Plynná vlhkost se v porézním prostředí adsorbuje na stěnách pórů v jedné monovrstvě, následně v polyvrstvách a nakonec kondenzuje v kapalnou vodu.

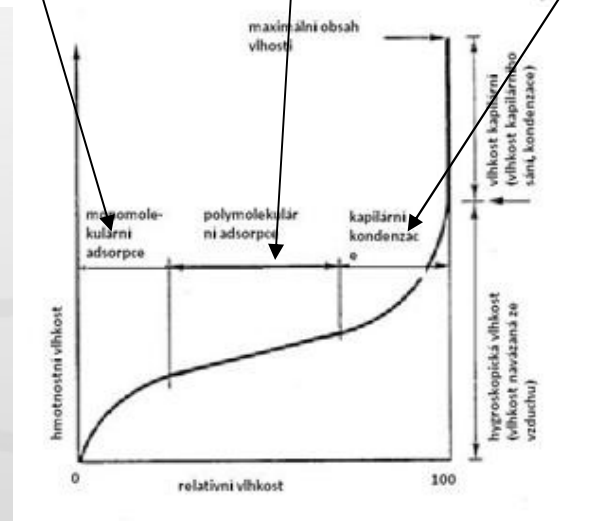
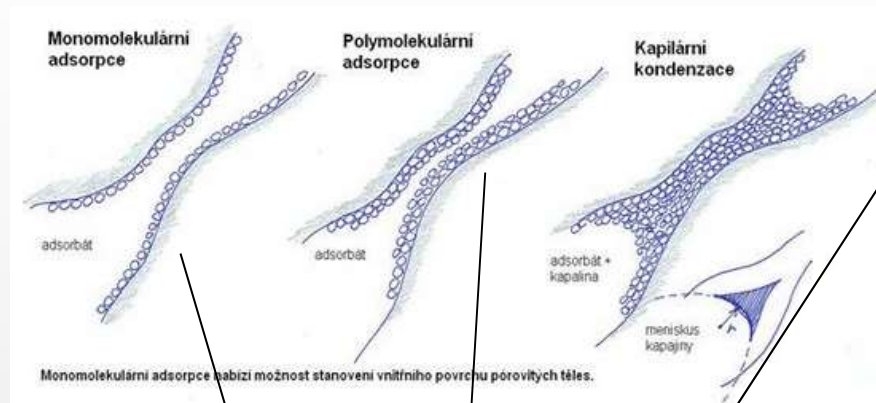
-Schopnost adsorpce vodní páry v závislosti na relativní vlhkosti RH [%] resp. parciálním tlaku vodní páry [Pa] je popsána sorpční izotermou

Vliv prostředí na stavební materiály

4. Přednáška – Materiálové parametry

Vodní pára - SORPČNÍ IZOTERMA

Vliv prostředí na stavební materiály

4. Přednáška – Materiálové parametry

Vodní pára - SORPČNÍ IZOTERMA

Experimentální uspořádání
pro automatické měření
sorptivity

přístroj DVS Advantage 2

Měření sorpčních izoterm
exsikátorovou metodou

Vodní pára – Retenční křivka

Experimentální uspořádání
pro měření retenční křivky

Vliv prostředí na stavební materiály

4. Přednáška – Materiálové parametry

Vodní pára – součinitel difúzní vodivosti

Měření součinitele difúze vodní páry **metodou bez teplotního spádu** – je třeba zajistit stálou teplotu a relativní vlhkosti nad a pod vzorkem.

Měření difúzního toku vodní páry prošlé vzorkem při znalosti parciálních tlaků vodní páry pod a nad měrným povrchem vzorku.

Wet cup

- Pod vzorkem nasycená vodní pára(voda), nad vzorkem definované prostředí v klimatické komoře – transport vodní páry z misky do okolního prostředí = úbytky hmotnosti

Dry cup

- Pod vzorkem suché prostředí (silikagel), nad vzorkem definované prostředí v klimatické komoře – transport vodní páry z okolního prostředí do misky = přírůstky hmotnosti

Vliv prostředí na stavební materiály

4. Přednáška – Materiálové parametry

Vodní pára – součinitel difúzní vodivosti

$$\delta = \frac{\Delta m \cdot d}{S \cdot \tau \cdot \Delta p_p}$$

Δm – množství prodifundované páry vzorkem za čas τ [kg],

d – tloušťka vzorku [m]

S – měrná plocha vzorku [m²]

τ – časové období korespondující s transportem hmoty vodní páry Δm [s]

Δp_p – rozdíl parciálních tlaků vodní páry ve vzduchu nad a pod měrným povrchem vzorku [Pa]

Vodní pára – součinitel difúze vodní páry

$$D = \delta RT / M \quad [\text{m}^2 \text{s}^{-1}]$$

δ – součinitel difúzní vodivosti [s]

R – univerzální plynová konstanta = 8,314 J mol⁻¹K⁻¹

T – termodynamická teplota [K]

M – molární hmotnost vody = 0,018 kg mol⁻¹ ·   2H – 0,002 kg mol⁻¹   O – 0,016 kg mol⁻¹

Faktor difúzního odporu

$$\mu = D_a / D \quad [-]$$

D – součinitel difúze vodní páry v látce, materiálu

$D_a = 2,3 \cdot 10^{-5} \text{ m}^2 \text{ s}^{-1}$ součinitel difúze vodní páry ve vzduchu

Odpor, který klade materiál při transportu vodní páry oproti suchému vzduchu.

Minimální hodnota = 1 (vzduch)

Ostatní látky a materiály > 1 (kladou vždy nějaký odpor, čím vyšší hodnota, tím větší odpor, tím méně propustné pro vodní páru)

Vliv prostředí na stavební materiály 4. Přednáška – Materiálové parametry

Kapalná vlhkost

Transport vody je vyjádřen diferenciální rovnicí

$$\frac{\partial u}{\partial t} = \operatorname{div}(\kappa \cdot \operatorname{gradu})$$

konstanta úměrnosti – κ (m^2s^{-1}) – **součinitel vlhkostní vodivosti**

- **Metodou vertikální nasákavosti**
- **Metodou horizontální nasákavosti**

Vliv prostředí na stavební materiály 4. Přednáška – Materiálové parametry

Kapalná vlhkost - Metodou vertikální nasákavosti

Měření součinitele vlhkostní vodivosti κ – vliv gravitace.

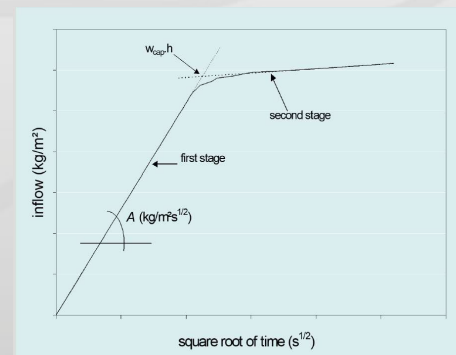
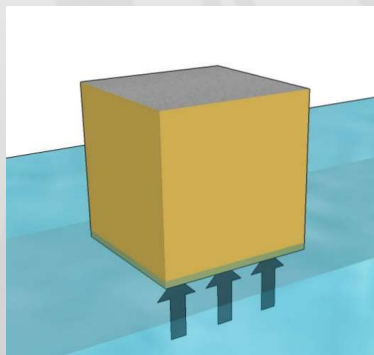
$$\text{Průměrná hodnota: } \kappa = D_w \approx \left(\frac{A}{w_{cap}} \right)^2 [\text{m}^2\text{s}^{-1}]$$

A absorpční koeficient vody [$\text{kg m}^{-2}\text{s}^{-1/2}$]

w_{cap} kapilární obsah nasycené vlhkosti [kg m^{-3}]

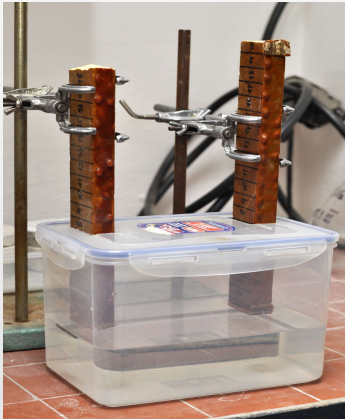
Absorpční koeficient vody A se určuje z přímkové počáteční závislosti kumulativního obsahu vody v materiálu [kg m^{-2}] na odmocnině z času [$\text{s}^{1/2}$].

$$w_{cap} = \frac{m_{cap} - m_0}{V} [\text{kg} / \text{m}^3]$$

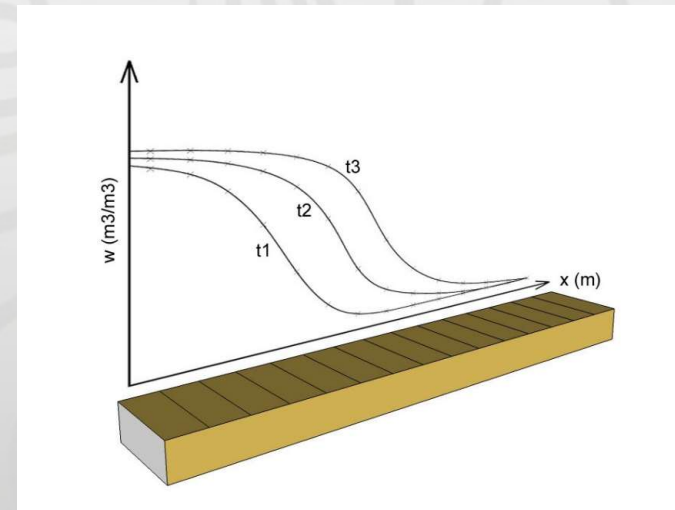
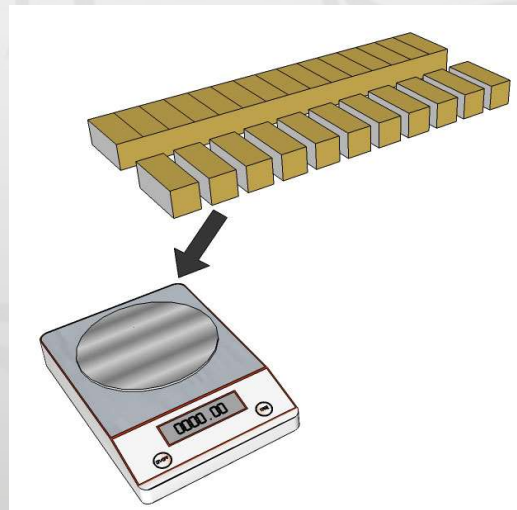
Kapalná vlhkost - Metodou horizontální nasákavosti

Vzorek je po stranách zaizolován voděnepropustným materiálem a čelní strana je vystavena vodě – dochází k jejímu transportu. Po daných časových obdobích je vzorek rozřezán na části (o délce 1-2 cm) a v nich je gravimetricky stanoven obsah vody. Na základě tohoto měření je možné definovat vlhkostní profil ve vzorku potřebný pro výpočet součinitele vlhkostní vodivosti.

-Stanovení profilů vlhkosti pro různé doby trvání sorpčního experimentu

-Boltzmannova transformace = spojení křivek (t_1, t_2, t_3). Nová křivka (osa x) – $x/\sqrt{t}$

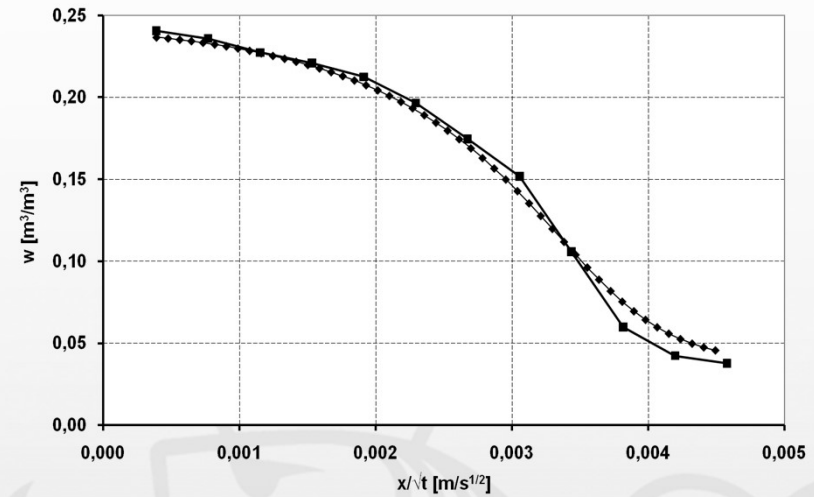

Vliv prostředí na stavební materiály

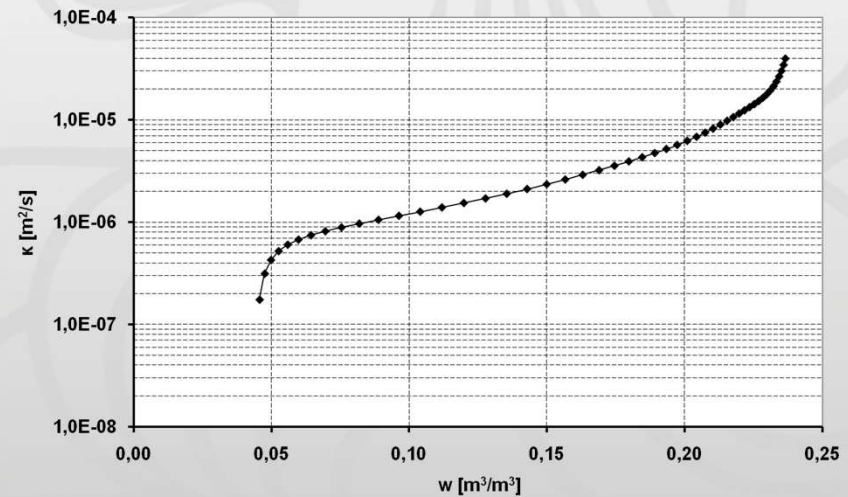
4. Přednáška – Materiálové parametry

Kapalná vlhkost - Metodou horizontální nasákavosti

Profil vlhkosti

Modelování:
Inverzní analýza

Závislost κ/w

Vliv prostředí na stavební materiály

4. Přednáška – Materiálové parametry

Tepelné vl. - měrná tepelná kapacita, objemová tepelná kapacita,
součinitel tepelné vodivosti

Měření součinitele tepelné vodivosti

-Stacionární metody – měří součinitel tepelné vodivosti při ustáleném teplotním poli = přesná, časově náročná měření (hodiny, dny).

Vhodné pro laboratorní měření.
Bokův přístroj

-Nestacionární metody – měření probíhá v neustáleném teplotním poli = méně přesná, rychlá měření (minuty, desítky minut)

Vhodné pro měření in-situ a rychlá laboratorní měření.
Metoda hot-wire, hot-ball, hot-disk

Vliv prostředí na stavební materiály

4. Přednáška – Materiálové parametry

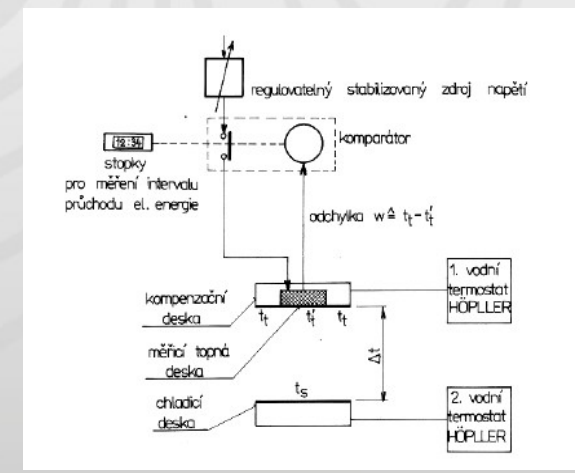
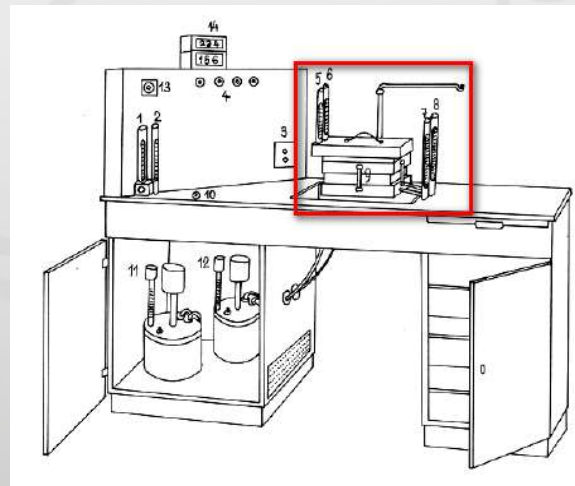
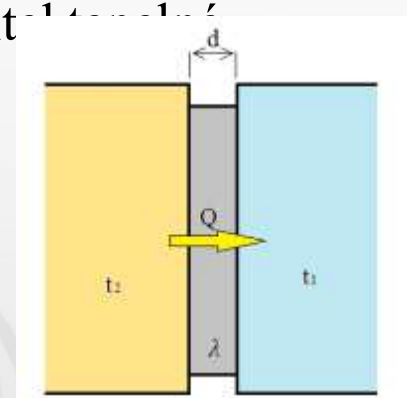
Tepelné vl. - měrná tepelná kapacita, objemová tepelná kapacita, součinitel tepelné vodivosti

Stacionární metody – Bokův přístroj

- dvě desky – jedna vyhřívaná, druhá chlazená
- po ustálení (hodiny, dny) se stanoví součinitel vodivosti:

$$\text{grad } t = \frac{t_2 - t_1}{d}$$

$$Q = \lambda \cdot S \frac{t_2 - t_1}{d} \cdot \tau \quad [J]$$

Vliv prostředí na stavební materiály

4. Přednáška – Materiálové parametry

Tepelné vl. - měrná tepelná kapacita, objemová tepelná kapacita,
součinitel tepelné vodivosti

Nestacionární metody – hot-wire

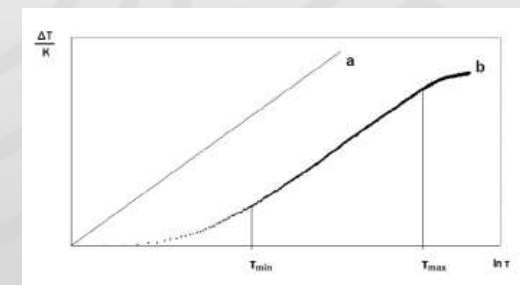
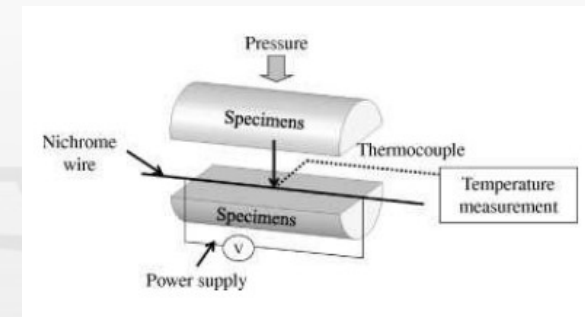
- Vyhříváný drátek a termočlánek, q [W/m]

$$\Delta T(r, t) \approx \frac{q}{4\pi\lambda} \left[-\Gamma - \ln\left(\frac{r^2}{4at}\right) \right] = \frac{q}{4\pi\lambda} \ln t + \text{const}$$

$$\lambda = \frac{q}{4\pi \text{slope}}$$

- slope [ln (K/s)] = [K]

Teplotní pole

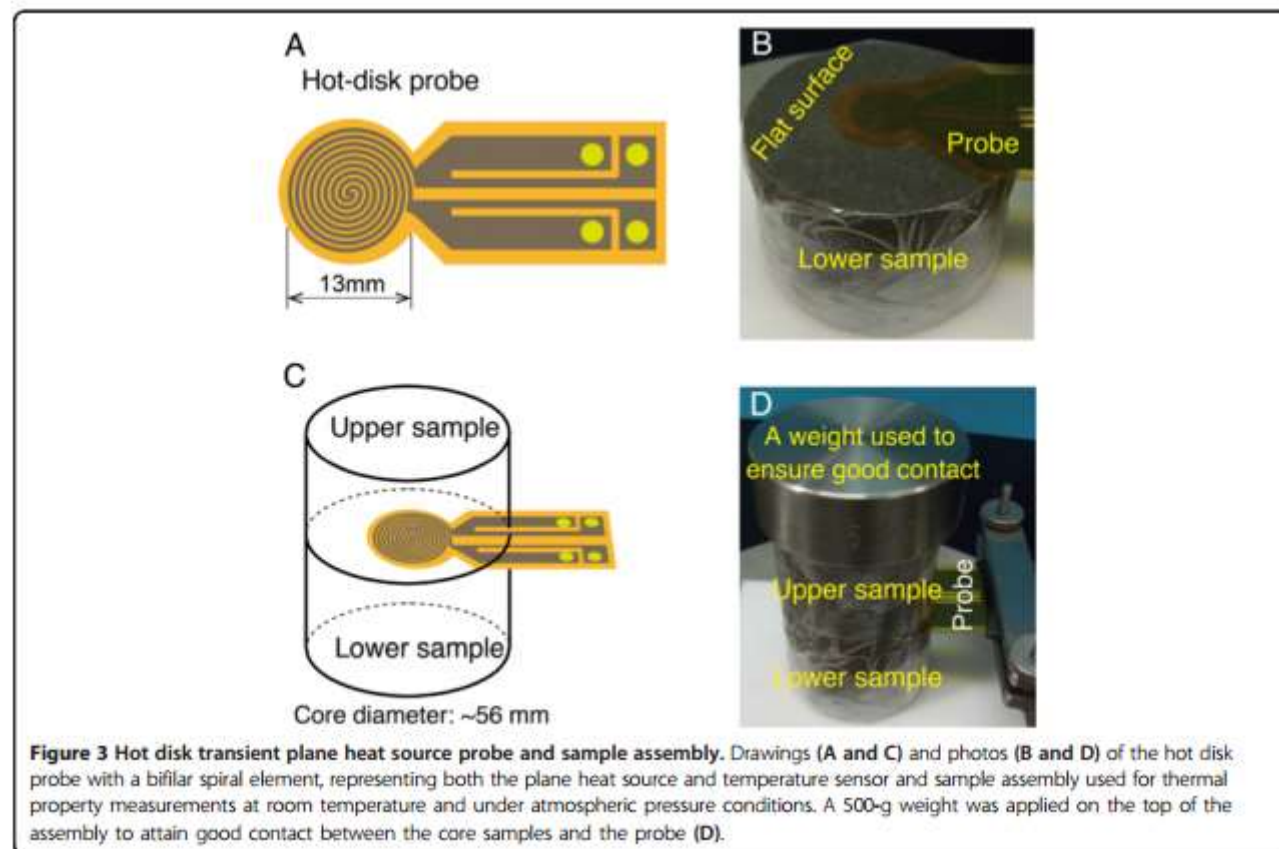
Vliv prostředí na stavební materiály

4. Přednáška – Materiálové parametry

Tepelné vl. - měrná tepelná kapacita, objemová tepelná kapacita,
součinitel tepelné vodivosti

Nestacionární metody – hot-disk

- Vyhřívavý drátek a termočlánek, q [W/m]

Vliv prostředí na stavební materiály

4. Přednáška – Materiálové parametry

Tepelné vl. - měrná tepelná kapacita, objemová tepelná kapacita,
součinitel tepelné vodivosti

Isomet 2104

Laboratorní měřicí přístroj (hot-disk) určený k přímému měření
součinitele tepelné vodivosti, objemové tepelné kapacity a
součinitele teplotní vodivosti.

Rozsah přístroje pro měřené veličiny

Součinitel tepelné vodivosti	$[\text{W m}^{-1} \text{K}^{-1}]$	0,015 - 6
Měrná objemová tepelná kapacita	$[\text{J m}^{-3}\text{K}^{-1}]$	$4,0 \cdot 10^4 - 4 \cdot 10^6$
Teplota	$[\text{°C}]$	-20 - +70

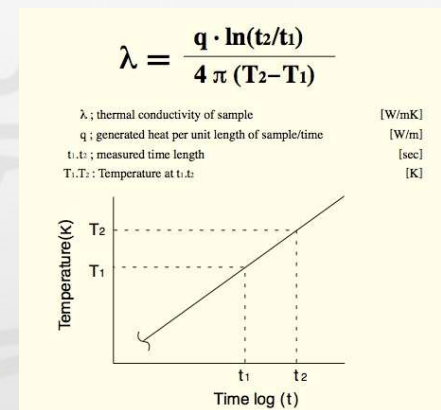

Vliv prostředí na stavební materiály 4. Přednáška – Materiálové parametry

Tepelné vl. - měrná tepelná kapacita, objemová tepelná kapacita,
součinitel tepelné vodivosti

Quick Thermal Conductivity Meter [QTM-500]

Laboratorní měřicí přístroj určený k přímému měření
součinitele tepelné vodivosti

Rozsah přístroje pro měřené veličiny

Součinitel tepelné vodivosti	[W m ⁻¹ K ⁻¹]	0.023 – 12.0
Průměrný čas měření	[s]	60
Teplota	[°C]	-10 - +200°C

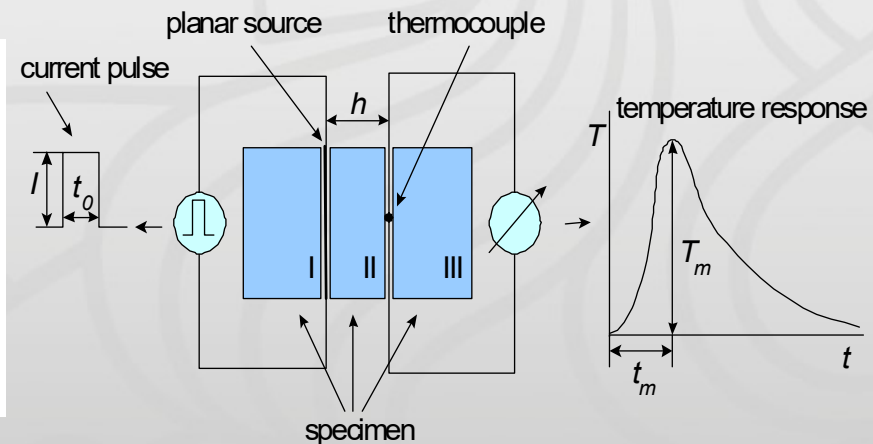
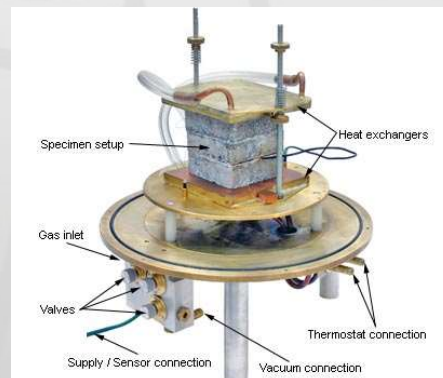
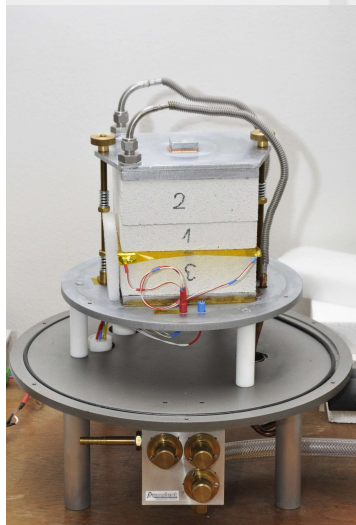
Vliv prostředí na stavební materiály

4. Přednáška – Materiálové parametry

Tepelné vl. - měrná tepelná kapacita, objemová tepelná kapacita, součinitel tepelné vodivosti

Thermophysical Tester RTB – Tranzientní metoda

Tepelný impuls uvnitř vzorku generuje dynamické teplotní pole. Z parametrů odezvy teploty (obvykle časového t_m a velikosti teploty reakce T_m) tepelného impulsu je možné stanovit měrnou tepelnou kapacitu, součinitel teplotní vodivosti a součinitel tepelné vodivosti.

Vliv prostředí na stavební materiály

4. Přednáška – Materiálové parametry

Tepelné vl. - měrná tepelná kapacita, objemová tepelná kapacita,
součinitel tepelné vodivosti

Měrná tepelná kapacita

vyjadřuje množství tepla potřebného k ohřátí 1 kg látky, tj. akumulční vlastnosti kg daného materiálu

$$c = \frac{Q}{m\Delta T} = \frac{C}{m}$$

- Voda je v porovnání s jinými látkami schopna akumulovat velké množství tepla

Látka	$c \left[\text{J} \cdot \text{kg}^{-1} \cdot \text{K}^{-1} \right]$
voda	4 180
vzduch (0°C)	1 003
ethanol	2 430
led	2 090
olej	2 000
absolutně suché dřevo (0°C)	1 450
železo	450
měď	383
zinek	385
hliník	896
platina	133
olovo	129
kyslík	917
cín	227
křemík	703
zlato	129
stříbro	235

ČVUT
ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE

Vliv prostředí na stavební materiály

4. Přednáška – Materiálové parametry

Materiálové charakteristiky

Elektrické vl. – měrná elektrická vodivost, měrný elektrický odpor

Multimetr

Zdroj napětí

Vliv prostředí na stavební materiály

4. Přednáška – Materiálové parametry

Další webové aplikace K123

Databasis materiálů
Katedra materiálového inženýrství a chemie

Materiály   Ohlásit   Uživatel: madera@fsv.cvut.cz

Vyberte kategorii: **Cihly**

Vyberte materiál: **Cihla historická**

Vybrat   Základní import   Komplexní import

Naměřené charakteristiky pro materiál: Cihla historická

Přidat obrázky

Kategorie: Cihly
Vloženo: Zbyšek Pavlík
Komentáře:
Komentovat materiál

Název materiálu: Cihla historická   Kód materiálu: Kategorie materiálu: C
Popis materiálu český: Cihla s produkce cihelny Holešov - Žopa   Popis složení český: silně nehomogenní materiál proměnlivé barvy a struktury   Reference: Pavlík, Z. - Málulka, J. - Černý, R.   Experimental monitoring o: transefer across interface: masonry   In: Structural Faults and ngis gh.

Minerální vlna hydrofilní - hard - ref.
Tomáš Korecký, 2014-06-11 10:03:29

součinitel vlhkostní vodivosti [m².s⁻¹] jako funkce veličiny objemový obsah vlhkosti [m³.m⁻³]

faktor difúzního odporu vodní páry - μ [-]

8.1.1 Přidat k exportu Vybrat / nahradit citaci (Článek)
Komentovat | Odsouhlasit

8.1.2 Přidat k exportu Vybrat / nahradit citaci (Článek)
Komentovat | Odsouhlasit

Přidat hodnotu

součinitel difúze soli - D [m².s⁻¹]

Přidat hodnotu

měrná tepelná kapacita - c [J.kg⁻¹.K⁻¹]

Přidat hodnotu

měrná tepelná kapacita [J.kg⁻¹.K⁻¹] jako funkce veličiny objemový obsah vlhkosti [m³.m⁻³]

Měření nebylo doposud schváleno...

Naměřil: Tomáš Korecký 11.06.2014 07:21:09, Měření číslo: 3011 [Odsouhlasit](#) [Komentovat](#) [Graf \(v novém okně\)](#) Přidat k exportu

objemový obsah vlhkosti [m ³ .m ⁻³]	měrná tepelná kapacita [J.kg ⁻¹ .K ⁻¹]
0	811
0.93	3420.16893707056
0.93	3700.46036603437

Komentáře:
Tomáš Korecký 11.06.2014 07:21:09
Měřil: M. Jerman, měřeno za lab. podmínek, použita objem, hm. 154 kg.m⁻³

objemová tepelná kapacita - c_v [J.m⁻³.K⁻¹]

Přidat hodnotu

objemová tepelná kapacita [J.m⁻³.K⁻¹] jako funkce veličiny objemový obsah vlhkosti [m³.m⁻³]

součinitel tepelné vodivosti - λ [W.m⁻¹.K⁻¹]

Přidat hodnotu

